

Днес се открива 59-ият Берлински филмов фестивал

Сред сгромолясващите се една след друга новини за масови фирмени съкращения, за банки на ръба на фалита и за поредния многомилиарден спасителен пакет, стъкмяван от правителството, в Берлинале-паласт тази вечер под блясъка на прожекторите стартира 59-ият филмов фестивал.

И отново интуицията на художника се оказва по-чувствителна и точна от прогнозите на финансовите експерти и икономистите. В разгара на кризата за която до преди по-малко от година специалистите не искаха и да чуят, като по поръчка, фестивалът ще бъде открит с филм за престъпни банкови схеми, за злоупотреби с милиарди, за безграничната алчност в епохата на глобализацията.

Проектиран и правен от години новият филм на германския режисьор Том Тиквер («Бягай, Лола», «Парфюмът») «The International» със своите точно сега почти пророчески звучащи послания се цели в страховете и раздражението на зрителя. Това е социално-критичен трилър с потресаващи, но въпреки претенцията за реализъм, често самоцелни екшън-сцени. На финала - може би против волята на създателите - филмът оставя зрителя вцепенен и обезкуражен пред всевластната мощ на финансовите картели, управляващи света и премахващи всеки, който им пречи. Главните роли изпълняват Клайв Оуен («Gosford Park», «Inside Man») и някогашната «партньорка» на Кинг Конг Наоми Уотс.

18 филма в надпреварата за награди

Конкурсната програма на фестивала, който ще продължи до 15 февруари включва 26 филма. От тях в конкуренцията за наградите участват 18 – по-малко от всеки друг път. Журито е председателствано от шотландската актриса Тилда Суинтън, сред по-известните му членове са шведският писател и режисьор Хенинг Манкел и германският театрал Кристоф Шлингензиф.

Кои заглавия правят впечатление и към кои си струва да бъде насочено вниманието за по-сетнешното им търсене по българските екрани или из дебрите на интернета? Слабост на всяка уважаваща себе си фестивална селекционна комисия винаги са били датските филми, изследващи психическите дълбини на междучовешките отношения, както и хонгкогски драми из света на китайската опера. Представители и на двата жанра, разбира се, не липсват и в програмата на Берлинале 2009. Интересът на рецензента обаче е концентриран върху малко по-други заглавия.

След миналогодишния «Катин» майсторът Анджей Вайда беше обявил, че следващият му филм ще е от съвършено друга категория. И наистина – сега той участва с «Татарак» - екранизация на роман на Ивашкевич – за драматичните любовни отношения на дама, отдалечаваща се стремително от годините на младостта и младеж, събудил у нея отново жажда за живот. Във филма се срещаме с големите имена Кристина Янда и Ян Енглерт.

С интерес, макар и извън конкуренцията за наградите, се очаква «The Reader» (Четецът) с Кейт Уинслет, Ралф Файнс и Бруно Ганц по едноименния бестселър на Бернхард Шлинк – отново за любовта на жена не в първа младост (при това бивша надзателка в концлагер) и 15-годишен юноша.

«Storm» (Бурята) на Ханс Кристиан Шмид – копродукция на Германия, Англия и Босна е политически филм за съдебното преследване на военните престъпления на сърби в бивша Югославия. Главната героиня е обвинителка на съда в Хага, която с голяма мъка убеждава босненско момиче (ролята се изпълнява от Ана Маринка, позната от нашумелия «4 месеца, 3 седмици и 2 дни»), живеещо в Берлин да даде показания срещу своите мъчители. Обвинителката Хана (в ролята Кери Фокс) бързо открива, че

противниците ѝ са много сериозни и не седят само на обвинителната скамейка.

Не мога да пропусна филма, в който участва любимата ми английска актриса Бренда Блетин («Тайни и лъжи») – «London River». Той обещава проникновени и болезнени преживявания, тъй като сюжетът му е свързан с травмиралите за дълго Лондон убийствени терористични атентати през лятото на 2005. Бренда Блетин и партньорът ѝ Сотигуи Куяте играят ролите на двама души – Елизабет е англичанка, а Усман мюсюлманин – чиито син и дъщеря са изчезнали при взривовете. Те научават, че децата им са живели като двойка в Лондон. Постепенно, преминавайки социални и етнически бариери, чрез техните съдби, филмът изследва живота в мултинационален Лондон.

Два филма на гръцки режисьори

В конкурса участват два филма на режисьори от гръцки произход. Миналогодишният председател на журито Коста-Гаврас представя френския «Eden a l'ouest» (Раят е на Запад) – за пътя на Елиас, нелегален мигрант от третия свят през Гърция към въжделения Запад. По одисеевски той преживява драматични сцени и преодолява всевъзможни препятствия. Филмът разбира се, както приляга на майстор на политическото кино е стратсно обвинение към безразличието на Европа за съдбата на низвергнатите и онеправданите.

Анонсът за филма на Тео Ангелопулос предлага интригуващ сюжет: героят е американски режисьор от гръцки произход, чиято майка-комунистка емигрира в Съветския съюз и страда за любимия си Спирос, за разлика от нея - емигрирал в посока Америка. При опит да избяга от родината на световния пролетариат Елени е заловена и изпратена в сибирски лагер. След смъртта на Сталин през 1953 двамата се срещат отново. Филмът обещава да бъде епичен, но и много личен разказ за съдбите на жертвите на идеологиите на ХХ век.

Германски експеримент

Германското кино ще бъде представено с интересен експеримент в стила на класическия вече «Германия през есента» от 1978 година на Фасбиндер, Шьондорф и др. Самото заглавие на новия филм - «13 късометражни филма за състоянието на

нацията» може да се приеме за израз на немската склонност към фундаменталния анализ. Колкото и да е иронично то, 13-те новели създават впечатляваща панорама на днешната политическа и обществена атмосфера в Германия. Компиляцията от документални и игрални кадри е работа на най-известните днес автори на «новото германско кино» като Фатъх Акън, Доминик Граф, Ромуалд Кармакар, Дани Леви, Том Тиквер...

В други от конкурсните филми – а навярно и по червения килим на Берлинале 2009 - ще видим имена като Деми Мур, Томи Лий Джоунс, Рене Зелуегър, Мишел Пиколи, Джуди Денч, Джуд Лоу...

Българското участие

Българското участие в програмите на тазгодишния фестивал е пределно скромно. България се споменава веднъж в българо-турско-гръцката копродукция «Hayat var» за подтискащия, безнадежден живот на бедно турско рибарско семейство край Босфора, където расте 14 годишната Хайат –сред студенина, безскрупулни гешефти и всеобща продажност. Втора проява на българското кино е участието в поредицата «Краят на зимата – филми предшественици на промяната».

Поредицата е преглед на най-силните филми от последните години на източния блок, критични и деконстриращи мита за всепобеждаващия реален социализъм. Сред заглавията предимно от полското и чешкото кино е включена и българската продукция от 1989 г. «Аз графинята» на режисьора Петър Попзлатев със Светлана Янчева в главната роля на превъзпитавана по концлагери и ТВО-та млада жена, попаднала в ноктите на ДС след Младежкия фестивал през 1968 г. в София.

Каталогът на Берлинале с изненада отчита филма като постижение за българското кино и за България изобщо, страна, в която през социализма не е съществувала политическа или филмова традиция в този дух.